Laatuseloste: Tavaroiden ulkomaankaupan vuosijulkaisu, CD-ROM 2015

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tietosisältö ja käyttötarkoitus

Vuosijulkaisun keskeinen sisältö on tavaroiden tilastointi EU:n yhdistetyn tavaranimikkeistön mukaan (Combined Nomenclature, CN). Näistä yksityiskohtaisista tilastoista käy ilmi, mitä tavaroita tuodaan ja viedään, mikä on tavaroiden arvo ja paljous sekä miten kauppa jakaantuu maittain. Julkaisu sisältää tavaroiden tuonnin alkuperä- ja lähetysmaittain sekä tavaroiden viennin määrämaittain.

Vuosijulkaisu sisältää myös tavaroiden ulkomaankaupan SITC-tavaraluokituksella, toimialoittain, tuoteluokittain ja pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaan. Lisäksi julkaisussa ovat ulkomaankaupan yksikköarvo- ja volyymi-indeksit, kokonaiskauppavaihto, ulkomaankauppa maaryhmittäin ja maittain, kuljetustilastot ja rajaliikennetilastot.

Ulkomaankauppatilasto kuvaa Suomen ja muiden Euroopan unionin (EU) jäsenvaltioiden ja Suomen ja kolmansien maiden välistä tavarakauppaa eli sisä- ja ulkokauppaa. Tilasto on virallinen tietolähde Suomen tuonnista, viennistä ja kauppataseesta. Se on tärkeä väline sekä julkisen että yksityisen sektorin päätöksentekijöille, suunnittelijoille ja tutkijoille niin kansallisella tasolla kuin EU:n ja useiden kansainvälisten järjestöjen toiminnassa.

1.2 Keskeiset käsitteet ja luokitukset

Ulkomaankauppatilastoon on koottu tavaroiden tuonnin ja viennin arvo- ja määrätiedot tavaranimikkeittäin, maittain ja maa-alueittain. Tuonti tilastoidaan sekä alkuperämaan että lähetysmaan mukaan. Vienti tilastoidaan määrämaan mukaan.

Pääsääntöisesti kaikki Suomesta vietävät ja Suomeen tuotavat tavarat sisältyvät sisä- ja ulkokaupan tavarakaupan tilastoon. Tilastoinnin edellytyksenä on, että tavara fyysisesti saapuu maahan tai lähtee maasta. Poikkeuksena ovat laivat ja lentokoneet, jotka tilastoidaan silloin, kun niiden taloudellinen omistusoikeus muuttuu. Taloudellisella omistusoikeudella tarkoitetaan oikeutta hakea etuuksia, jotka liittyvät laivojen tai lentokoneiden käyttöön taloudellisen toiminnan yhteydessä sen nojalla, että samalla hyväksytään toimintaan liittyvät riskit. Toisaalta tilastoinnin kannalta ei ole merkitystä, sisältyykö tavaran tuontiin tai vientiin maksuliikennettä vai ei.

Tavaran tilastoarvo tuonnissa on tavarasta tosiasiallisesti maksettava hinta. Tuonnin tilastoarvo sisältää tavaran kuljetus- ja vakuutuskustannukset Suomen rajalle ensimmäiseen rajanylityspaikkaan saakka. Tavaran tilastoarvo viennissä on tavaran veroton myyntihinta. Viennin tilastoarvo sisältää kuljetus- ja vakuutuskustannukset Suomen rajalla olevaan vientipaikkaan saakka.

Maakäsitteinä käytetään tuonnissa alkuperämaata ja lähetysmaata sekä viennissä määrämaata. Alkuperämaaksi katsotaan se maa, jossa tavara on tuotettu tai valmistettu. Mikäli tavaraa on valmistettu kahdessa tai useammassa maassa, alkuperämaaksi katsotaan maa, jossa viimeisin merkittävä ja taloudellisesti perusteltu valmistus on tapahtunut. Lähetysmaa on maa, josta tavara on alun perin lähetetty vietäväksi Suomeen. Määrämaaksi katsotaan viimeisin vientiajankohtana tiedossa oleva maa, jonne tavara on tarkoitettu vietäväksi Suomesta joko suoraan tai toisen maan kautta.

Vuosijulkaisuissa käytetään seuraavia luokitteluperiaatteita:

- •EU:n yhdistetty tavaranimikkeistö; Combined Nomenclature, CN
- •Kansainvälisen kaupan luokittelustandardi; Standard International Trade Classification (SITC rev.4, alkaen v. 2007)
- •Tuoteluokittelu toiminnan lajin mukaan; Classification of Products by Activities (CPA2008)
- •Vienti ja tuonti toimialoittain; Exports and Imports by Industries (TOL2008) ja Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés européennes (NACE Rev.2)
- •Toimialaryhmät pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaan (perustuu sekä CPA2002- että NACE Rev.2- luokituksiin); Main Industrial Groupings (MIG). Tämä luokitus ei ole virallinen tavaraluokitus.
- •Commodity Classification for Transport Statistics in Europe (CSTE)

Maaluokitus perustuu komission asetukseen (EY 1106/2012) yhteisön ulkokaupan ja jäsenvaltioiden välisen kaupan tilastojen maaluokituksesta. Maakoodit ovat muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta (XK Kosovo, XS Serbia, XC Ceuta ja XL Melilla) Kansainvälisen standardisoimisjärjestön standardin ISO/DIS 3166 mukaisia koodeja.

1.3 Lait ja asetukset

Suomen ulkomaankauppatilasto perustuu Euroopan yhteisön lainsäädäntöön sekä Suomen kansalliseen tilastolakiin (280/04) ja tullilakiin (1466/94, muutos 1299/2003).

EY:n lainsäädösperusta jakautuu kahteen osaan. Toinen koskee sisäkaupan ja toinen ulkokaupan tilastointia. Sen lisäksi noudatetaan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 223/2009 Euroopan tilastoista (EY:n tilastolaki). Hyödykenimikkeistö, jota sovelletaan sekä sisäkaupan että ulkokaupan tilastointiin, perustuu neuvoston asetukseen (ETY) N:o 2658/1987 tariffi- ja tilastonimikkeistä ja yhteisestä tullitariffista. Maaluokitus, joka on myös molemmille järjestelmille yhteinen, perustuu aiemmin mainittuun komission asetukseen (EY 1106/2012).

Neuvoston antama sisäkaupan tilastoinnin perusasetus (EY) 638/2004; muutokset (EY) N:o 222/2009, (EU) N:o 1093/2013 ja (EU) N:o 659/2014, luo sisäkaupan tilastoinnin metodologisen perustan, jonka täytäntöönpanon soveltamisesta on säädetty

komission asetuksella (EY) N:o 1982/2004, muutokset (EY) N:o 1915/2005, (EU) N:o 91/2010, (EU) N:o 96/2010 ja (EU) N:o 1093/2013.

Ulkokaupan eli yhteisön ja sen jäsenvaltioiden tavarakauppaa kolmansien maiden kanssa koskevista tilastoista on säädetty parlamentin ja neuvoston perusasetuksella (EY) N:o 471/2009. Ulkokaupan tilastoinnin perusasetuksen täytäntöönpanon soveltamissäännökset on annettu komission asetuksissa (EU) N:o 92/2010 ja (EU) N:o 113/2010.

Euroopan yhteisön lainsäädännössä on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon Yhdistyneiden kansakuntien tilastotoimiston kansainvälisen tavarakaupan tilastoja koskevat suositukset (International Merchandise Trade Statistics: Concepts and Definitions, United Nations 2010).

Keskeisimmät tilastointiin liittyvät säädökset Internetissä

2. Menetelmäkuvaus

Tiedot Suomen käymästä kaupasta muiden EU-maiden kanssa kerätään yritysten antamista tilastoilmoituksista sisäkaupan Intrastat-järjestelmällä. Siinä tuojat ja viejät ilmoittavat kuukausittain tarvittavat tilastotiedot sisäkaupastaan Tullille. Tiedot Suomen ja kolmansien maiden välisestä tavarakaupasta saadaan tulli-ilmoituksista, jotka on annettava jokaisesta tuonti- ja vientilähetyksestä. Suomen ulkomaankauppatilaston laadinnassa sisä- ja ulkokaupan tiedot yhdistetään. Sisäkaupassa on pakollisena tietona ilmoitettava laskutusarvo, ja sen lisäksi voi vapaaehtoisena tietona ilmoittaa tilastoarvon. Jos tilastoarvoa ei ole ilmoitettu, se arvioidaan käyttämällä tavaranimikekohtaisia kertoimia. Tietoja ilmoitusvelvollisuudesta saa Tullin Intrastat-oppaasta sekä käsikirjasta, joka on julkaistu Tavaroiden ulkomaankaupan vuosijulkaisussa ja Tullin Internet-sivuilla.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Kuukausittain julkaistavat tilastot ovat ennakollisia. Luvut muuttuvat perusaineiston täydentyessä ja aineistoa edelleen tarkastettaessa. Kuukausittaisiin lukuihin arvioidaan mm. puuttuvien tilastoilmoitusten osuus ja alle kynnysarvon jääneiden yritysten osuus. Kukin EU:n jäsenmaa määrittelee kynnysarvon eli tilastointirajan kalenterivuosittain yritysten vuosituonnin ja -viennin arvon perusteella.

Pääsääntöisesti kaikki Suomesta vietävät ja Suomeen tuotavat tavarat tilastoidaan. Tilastoinnin edellytyksenä on, että tavara fyysisesti saapuu maahan tai lähtee maasta. Poikkeuksena ovat kuitenkin laivat ja lentokoneet, jotka tilastoidaan taloudellisen omistussuhteen muututtua. Tilastojen ulkopuolelle jäävät mm. kauttakuljetukset sekä sellaiset taloustoimet, joilla ei ole merkittävää kaupallista arvoa. Lisäksi pienimmät yritykset on vapautettu sisäkaupan tilastojen ilmoittamisvelvollisuudesta. Palvelujen ulkomaankauppa jää Tullin ulkomaankauppatilastojen ulkopuolelle.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Kunkin kalenterivuoden tiedot vahvistetaan seuraavan vuoden elokuun loppuun mennessä. Vuosijulkaisuissa esitetyt tilastot ovat kunkin vuoden lopullisia tilastoja.

Vuosijulkaisu valmistuu noin vuoden kuluessa tilastovuoden päättymisestä.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys / selkeys

Vuosijulkaisun voi tilata Tilastopalvelusta.

Tarkempia tietoja ulkomaankauppatilastoista saa Tullin Internet-sivuilta kohdasta Ulkomaankauppatilastot. Sivuilla esitellään mm. ulkomaankauppatilastojen tilastointiperiaatteet sekä kaikki Tullin julkaisemat tilastot ja katsaukset Suomen tavaroiden ulkomaankaupasta.

Yksityiskohtaiset tilastotiedot saa myös maksuttomasta Uljas-tietokannasta.

Lisätietoja on saatavissa myös Tilastopalvelusta:
- puhelin: vaihde 0295 5200 tai tilastopalvelu suoraan 0295 52335
- sähköposti: tilastot[at]tulli.fi
- Internet: http://tulli.fi/
- Uljas-tietokanta: http://uljas.tulli.fi/

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tavaraluokituksiin tulee muutoksia, joten yhtenäistä aikasarjaa ei kaikista tavaroista ole mahdollista muodostaa. CN-nimikkeistö muuttuu jonkin verran vuosittain. Muut luokitukset muuttuvat harvemmin.

Muutokset maaluettelossa rajoittavat maakohtaisten aikasarjojen laadintaa.

7. Selkeys ja eheys / yhtenäisyys

Ulkomaankauppatilastojen lisäksi tilastotietoja ulkomaankaupasta voi saada Tilastokeskuksen kansantalouden tilinpidosta sekä maksutasetilastosta.

Tilastotietoja EU:n jäsenmaiden käymästä ulkomaankaupasta saa Eurostatin julkaisuista, Internet-sivuilta ja sen tietokannasta Easy Comext. Tietokantaa voi käyttää Internetin kautta ja se on käyttäjille maksuton.

YK:n kokoamat ulkomaankauppatilastot (Comtrade-tietokanta) ovat maksutta käytettävissä YK:n Internet-sivuilla.

EU:n jäsenvaltioiden ja niiden tärkeimpien kauppakumppaneiden käyttämät erilaiset käsitteet ja määritelmät vaikuttavat tilastojen vertailtavuuteen.